

Luontodokumentti tallentaa kulttuuria

En naturdokumentär dokumenterar kultur

Nature documentaries record culture

Haastateltava/intervjuade/interviewee: Tri/Dr/Dr. Kristiina Koskinen.

Koskinen tarkastelee television luontodokumenttien luontokäsityksiä ja niiden muodostumista. / Koskinen behandlar naturuppfattningarna i televisionens naturdokumentärer och hur de bildas. / Koskinen examines the conceptions of nature in TV nature documentaries and how those conceptions are formed.

Luontodokumentti tallentaa kulttuuria

Haastateltava: Taiteen tohtori Kristiina Koskinen.

Koskinen väitöstutkimus tarkastelee television luontodokumenttien luontokäsityksiä ja niiden muodostumista.

Haastattelijat: Intendentti Tiina Rauhala ja taiteilija ja taiteen tohtori Maija Tammi.

T: Teos Hulda&Lilli leikittelee luontodokumentin teemalla. Mikä ylipäänsä on luontodokumentti?

K: Yhtäältä luontodokumentti on hyvin tunnistettu lajityyppi, jota jopa parodioidaan, mutta kun tavoitellaan sen määritelmää, niin se lipsuu helposti käsistä. Suomalaisten jaettu käsitys siitä, millainen on laadukas luontodokumentti, muodostunee pitkälti *Avara luonto* – ohjelmasta, jota on esitetty jo 1980-luvulta saakka.

Oma tutkimukseni nojaa angloamerikkalaiseen tutkimuskirjallisuuteen ja sen pohjalta voi sanoa, että klassisen tai perinteisen luontodokumentin ominaispiirteiksi on tunnistettu esimerkiksi visuaalinen loistokkuus, draamallinen juoni, keskittyminen karismaattiseen megafaunaan sekä politiikan, historian ja ihmisen poissaolo. Karismaattisella megafaunalla tarkoitin tässä yhteydessä isoja villieläimiä, joihin on helppo projisoida tunteita ja ihmismäisiä piirteitä.

T&M: Millaisia vaikutuksia on sillä, että luontodokumentti keskittyy eläinyksilöihin?

K: Audiovisuaalinen kerronta vääjäämättä vaikuttaa siihen, miten luontoa esitetään. Ja kertomuksellisuus esimerkiksi usein tuottaa luontodokumentteihin päähenkilön kaltaisia keskushahmoja, joiden toimijuudesta rakennetaan katsojille mielekkäitä tapahtumaketjuja.

Omassa tutkimuksessani osoitan, miten luontodokumentin metsä litistyy ikään kuin elokuvalliseksi näyttämöksi eläinyksilöille.

Onkin esitetty kysymyksiä siitä, soveltuuko luontodokumentin tarinallinen muoto ylipäänsä kuvaamaan luontoa vai onko tarinallisuus peräti harhaanjohtavaa. Jos ajatellaan vaikka lintuparvea, jonka toimintaa ei mikään yksittäinen yksilö aloita tai lopeta, eikä se ajallisesti ala tai lopu, niin onhan se luonteeltaan hyvin erilaista toimijuutta kuin yksilökertomukseen tiivistyvä esitys.

T&M: Miksi luontodokumentit ovat niin suosittuja ja keräävät miljoonayleisöjä? Liittykö tämä poliittisuuden poissaoloon tai siihen, että luontodokumentit ovat verrattain siivottuja: veri ei roisku eikä eläinten kärsimystä näytetä?

K: Todella hyvä kysymys. Empiiristä tutkimusta siitä, että miten luontodokumentit vaikuttavat katsojiin, on itse asiassa hyvin vähän. Erilaisia näkemyksiä kyllä on, paljonkin, ja osa niistä on myös hyvin perusteltuja.

Yksi usein ehdotettu selitys vetovoimaisuudelle on koskemattoman luonnon esittäminen. Sillä on myös pitkät perinteet: luontodokumenttien esiäitinä on pidetty Disneyn (Walt Disney Productions) *True-Life Adventures* -sarjaa, jota esitettiin 1950- ja 1960-luvuilla. Kerrotaan, että Walt Disney antoi sarjan kuvaajille selkeät ohjeet siitä, että kuvamateriaalissa ei saa näkyä lainkaan ihmisiä tai ihmisen jälkiä.

Tässä oivalluksessa on edelleen jotain hyvin keskeistä. Villi ja koskematon luonto vetoaa meihin, vaikka sellaista on tuskin lainkaan enää jäljellä. Ja kun tämä yhdistetään luontodokumenteille tyypilliseen kerrontaan, jossa dokumentaarisuus näyttäytyy ikkunankaltaisena näkymänä maailmaan, niin kasassa on uskottava nojatuolimatka koskemattomaan luontoon.

Myös luontodokumenttien tarjoama eskapismi ja visuaalinen loistokkuus ovat ominaisuuksia, joiden ehdotetaan vetoavan suuriin yleisöihin.

Kun taas mietitään sitä, että luontodokumentit ovat verrattain siistejä (kärsimystä ei näytetä), niin on hyvä pitää mielessä konteksti, jossa

luontodokumentteja on esitetty ja totuttu katsomaan meillä Suomessa; lauantai-iltaisain koko perheen kanssa. Harva meistä haluaisi koko perheen kanssa itkeä tai kärsiä television äärellä.

T&M: Entä luontodokumenteissa oleva tieto?

K: Tämä on myös tärkeä ominaisuus. Luontodokumenttien lupaus tiedosta ei ole yleensä ollenkaan katteeton, luontodokumenteissa on toki tietoa luonnosta. Mutta ehkä se, mikä meiltä menee osittain ohi, on että edessämme on kulttuurinen teos, jota audiovisuaalisen alan huippuammattilaiset ovat rakentaneet vuosia, ja jonka tunnekuljetus on usein selkeää ja erittäin taiten tehtyä.

T: Miten luontodokumentin kulttuurillisuutta voisi tehdä ihmisille ymmärrettäväksi?

K: Minusta tämä teos (*Hulda&Lilli*) on tosi hyvä keskustelunavaus juuri tähän kysymykseen. Ymmärrämmekö luontodokumentin tallenteena todellisuudesta, joka on olemassa jossakin kulttuurin ulkopuolella vai käsitämmekö luontodokumentin kulttuurisena kuvana tai tuotteena siitä, millaisena haluaisimme luonnon nähdä ja kokea. Toinen hyvä kysymys voisi olla, mitä luontodokumentit kertovat meistä itsestämme.

T: Mitä luontodokumentit pyrkivät tallentamaan?

K: Tämä kysymys palauttaa takaisin siihen, että mitä luontodokumentit ovat. Ovatko ne ihmisten tekemiä kulttuurituotteita, jossa yritämme kertoa toisille ihmisille ilmiöstä, jota kutsumme luonnoksi. Vai pitäisikö meidän ajatella, että niiden kautta pystytään dokumentoimaan jotakin kulttuurin ulkopuolista.

Oma kehükseni on dokumentaarisesta elokuvasta käyty teoreettinen keskustelu, jossa pitkään puhuttiin toden tallentamisesta, minkä jälkeen ollaan käyty läpi toden kriisiä ja sitä miten todellisuus on hyvin suhteellista ja näkökulmasidonnaista ja miten valta-asetat vaikuttavat siihen, minkä ymmärrämme todeksi tai todellisuudeksi. Mutta sitten kun puhutaan

luontoesityksistä, välillä tuntuu, ettei koko keskustelua ole edes käyty vaan mielletään edelleen, että luontodokumentti voisi näyttää vain tallennetta luonnosta.

Oma näkökulmani on, että kun katsomme luontodokumenttia, niin katsomme yhtä aikaa tallennetta omasta kulttuuristamme.

M: Luuletko että luontodokumentin toden kriisi on vielä tulossa vai onko se jo alkanut?

K: Se tavallaan saattaa olla jo käynnissä, tai tuntuu että ympäristökriisin syvyys on jo herätelty ja pöyhinyt luontodokumentin kulutustuotteen luonnosta. Samaan aikaan on ihan toinen kysymys, pitäisikö luontodokumenttien ylipäänsä pystyä jollain tavalla vaikuttamaan ympäristökriisiin ja jos niin missä mittakaavassa? Jos ajattelemme luontodokumenttia viihtymistarkoitukseen tehtynä tuotteena, niin mikä ja millainen niiden ympäristöpoliittinen tehtävä oikeastaan on? Se on minusta tosi hyvä kysymys.

M: Voisiko tätä katsoa myös niin, että luontodokumentit tuottavat meille motivaatiota suojella luontoa?

K: Tunteiden ja empatian herättäminen on varmasti tärkeä asia. Kun olen keskustellut luontodokumenteista eri ihmisten kanssa, moni on korostanut sitä, että rakkaus luontoon on syntynyt paljolti luontodokumenttien kautta. Jos viemme ihmisille nivaskan luonnontieteellistä faktaa pinossa, niin harvassa herää sitä kautta rakkaus luontoon. Ei sellainen vetoa miljoonayleisöihin. Sen sijaan elokuvallisuus ja taitavasti rakennettu audiovisuaalinen kerronta voivat vedota tunteisiin vahvasti ja saada ihmisen välittämään luonnosta.

Nähtyäni luontodokumentin, josta on tullut olo, että vau olipa hieno, olen sen jälkeen leikkimielisesti laittanut silmät kiinni ja kysynyt itseltäni, mitä faktatietoa nyt tiedän enemmän. Ja vastaus on yleensä, että tosi vähän, mutta se mikä on jäänyt sydämeen, on voimakas katsomiskokemus. Tämä on toki vain minun havaintoni, mutta sitä voi itse kukin kokeilla.

T&M: Millaiset muutokset luontodokumentteihin olisivat tervetulleita?

K: Luontodokumenteissa näkee harvoin esimerkiksi vanhuuden tai sairauden kuvauksia, iljetystä herättäviä loiseläimiä tai liian intiimejä parittelukohtauksia. Usein dokumenteissa keskitytään luonnon elinvoimaisuuteen, kasvuun ja lisääntymiseen tai visuaalisesti miellyttäviin ilmiöihin. Toisaalta ehkä en itsekään haluaisi katsella luontodokumenttia eläinten sairauksista tai iän mukanaan tuomista vaikeuksista.

Se, miten ympäristökriisistä tietoisille katsojille tuotetaan viihteellistä, mutta dokumentaarisuuteen nojaavaa kertontaa luonnosta, on erittäin ajankohtainen ja kiinnostava kysymys. Ihmisten rooli luontodokumenttien kerronnassa on varmasti ilmiö, joka on muuttumassa.

Myös kertomusmuotoon sisältyvä ajatus selkeistä vaikutusketjuista kaipaisi ravistelua. Luontodokumentin kertonta voi esimerkiksi olla rakennettu vaikka ison kissapedon pyrkimysten varaan. Loppuratkaisu on, että se saavuttaa tavoitteensa eli saalistaa gasellin ja ruokkii poikasensa, ja näin esitetty luonto mukautuu sen pyrkimysten mukaiseksi. Tällainen yksilön näkökulmasta selkeä kausaliteetti voi kuitenkin säteillä luonnonympäristössä todella moninaisin tavoin ja myös arvaamattomasti. Jos vaihdamme näkökulmaa gasellin, raadonsyöjien, suolistoloisten tai kasvillisuuden kertomukseen samasta tilanteesta, ymmärrämme, että vain kissapedon näkökulmaan nojaava käsitys on aikamoinen yksinkertaistus.

Toisaalta on hyvä muistaa, että perinteisen luontodokumentin ansio on juuri siinä, että se tavoittaa suuren yleisön, jolloin pienemmätkin nyanssit ja murtumat niiden vakiintuneessa tarinankerronnassa voivat aiheuttaa isoja muutoksia.

En naturdokumentär dokumenterar kultur

Den intervjuade: Kristiina Koskinen, doktor i konst.

Koskinens avhandling för doktorsgraden behandlar naturuppfattningarna i televisionens naturdokumentärer och hur de bildas.

Intervjuare: Intendent Tiina Rauhala och konstnären Majja Tammi, doktor i konst.

T: Verket Hulda&Lilli leker med temat i en naturdokumentär. Vad är en naturdokumentär överhuvudtaget?

K: Å ena sidan är en naturdokumentär en välkänd genre, som ibland också parodieras, men när man försöker definiera den glider den lätt en ur händerna. I vårt land bygger uppfattningen om en högklassig naturdokumentär sannolikt i hög grad på programmet *Den vida naturen*, som har visats sedan 1980-talet.

Min egen forskning stöder sig på den angloamerikanska forskningslitteraturen och utifrån den kan man säga att de karaktäristiska dragen i en klassisk eller traditionell naturdokumentär består av exempelvis visuell briljans, en dramatisk intrig, fokus på karismatisk megafauna och frånvaro av politik, historia och människor. Med karismatisk megafauna avser jag här stora vilda djur, på vilka det är lätt att projicera känslor och mänskliga drag.

T&M: Vilka effekter har det att en naturdokumentär fokuserar på individuella djur?

K: Det audiovisuella berättandet påverkar oundvikligen sättet hur naturen presenteras. Och sättet att berätta i naturdokumentärerna skapar också ofta huvudpersonsartade centrala gestalter vars agerande används för att bygga upp meningsfulla händelsekedjor för tittarna. I min egen forskning visar jag

hur skogen i en naturdokumentär plattas till och blir en slags filmscen för djurindividerna.

Det har ställts frågor om en berättande form i naturdokumentärer överhuvudtaget är lämplig för att beskriva naturen, eller om berättandet till och med är vilseledande. Om vi exempelvis tänker på en fågelflock vars aktivitet varken inleds eller avslutas av någon enskild individ, och som tidsmässigt varken börjar eller slutar, är det nog till karaktären en helt annorlunda aktivitet än en presentation som fokuserar på en individuell berättelse.

T&M: Varför är naturdokumentärerna så populära och samlar miljonpubliker? Har det att göra med frånvaron av politik, eller med att naturdokumentärer är jämförelsevis städade: blodet strittar inte och djurens lidande visas inte?

K: En mycket bra fråga. Det finns i själva verket mycket lite empirisk forskning om hur naturdokumentärer påverkar tittarna. Visst finns det olika synpunkter, och mycket, och en del av dem är också väl underbyggda.

En ofta föreslagen förklaring till populariteten är att de visar orörd natur. De har också en lång tradition: naturdokumentärernas urmoder anses vara Disneys (Walt Disney Productions) serie *True-Life Adventures* som visades på 1950- och 1960-talen. Det berättas att Walt Disney gav fotograferna klara och tydliga anvisningar om att inga människor eller spår av människan får synas i bildmaterialet.

Den här insikten innehåller fortfarande någonting mycket centralt. En vild och orörd natur appellerar till oss, även om en sådan knappast längre finns. Och när den kombineras med det typiska narrativet i en naturdokumentär, där det dokumentära visar sig som en fönsterlik utsikt mot världen, har vi en övertygande länstolsresa ut i en orörd natur.

Den eskapism och visuella prakt som naturdokumentärerna erbjuder är också egenskaper som antas appellera till den stora publiken.

När vi betraktar konstaterandet att naturdokumentärerna är jämförelsevis städade (de visar inte lidande) är det bra att hålla i minnet den kontext i vilken naturdokumentärerna har visats och vi har vant oss att titta på här i Finland – lördagskvällar tillsammans med familjen. Få av oss vill sitta och gråta eller lida med hela familjen framför tv-rutan.

T&M: Och den kunskap som naturdokumentärerna innehåller?

K: Den är också en viktig egenskap. Naturdokumentärernas löfte om att ge kunskap saknar i allmänhet inte täckning, de innehåller nog kunskap om naturen. Men det som kanske delvis går oss förbi är att vi här har ett kulturellt verk som toppprofessionella inom den audiovisuella branschen har byggt upp under årtal, med en klar och mycket skicklig känslostyrning.

T: Hur kan det kulturella i en naturdokumentär göras förståeligt för människor?

K: Jag tycker att det här verket (*Hulda&Lilli*) är en riktigt bra diskussionsöppning just till den frågan. Förstår vi naturdokumentären som en dokumentation av en verklighet som existerar någonstans utanför kulturen eller uppfattar vi den som en kulturprodukt eller -bild av hurdan vi önskar se och uppleva naturen. En annan bra fråga kunde gälla vad naturdokumentärerna berättar om oss själva.

T: Vad strävar naturdokumentärerna efter att dokumentera?

K: Den här frågan för oss tillbaka till vad naturdokumentärer egentligen är. Är de kulturprodukter gjorda av människor, i vilka vi försöker berätta för andra människor om det fenomen vi kallar natur? Eller ska vi tänka att man genom dem kan dokumentera någonting som står utanför kulturen?

Min egen ram är den teoretiska diskussion som har förts om dokumentär film, där det länge talades om att dokumentera verkligheten. Sedan flyttades fokus till en verklighetskris och hur verkligheten är något relativt och beroende av synvinkeln, och hur maktpositionerna påverkar vad vi uppfattar som

verkligt. Men när vi talar om naturpresentationer får jag emellanåt en känsla av att hela diskussionen aldrig förts, utan att vi fortfarande tänker oss att en naturdokumentär bara kan visa dokumenterad natur.

Min egen synvinkel är att när vi tittar på en naturdokumentär tittar vi samtidigt på ett dokument över vår egen kultur.

M: Tror du att verklighetskrisen inom naturdokumentären är på väg eller har den redan börjat?

K: Det är möjligt att den redan pågår, det verkar som om djupet i miljökrisen redan har skakat om naturdokumentärens karaktär som kulturprodukt. Samtidigt är det en helt annan fråga om naturdokumentärer överhuvudtaget på något sätt borde påverka miljökrisen och om så är fallet, i vilken mån? Om vi tänker på en naturdokumentär som en produkt gjord i trivselsyfte, vilken är då dess miljöpolitiska uppgift egentligen? Det tycker jag är en verkligt bra fråga.

M: Kan vi också se på saken så att naturdokumentärerna väcker en motivation hos oss att skydda naturen?

K: Det är säkert en viktig sak att väcka känslor och empati. När jag har diskuterat naturdokumentärer med olika människor har många betonat att kärleken till naturen till stor del har väckts genom naturdokumentärer. Om vi delar ut en tjock bunt med naturvetenskapliga fakta till människor väcker det här knappast en kärlek till naturen. Sådant appellerar inte till miljonpubliken. Däremot kan filmer och en skickligt uppbyggd audiovisuell berättelse appellera till känslorna och få människor att bry sig om naturen.

När jag har sett en naturdokumentär som har gett mig känslan: wow, vad fin, har jag efteråt på skoj slutit ögonen och frågat mig vad jag nu faktamässigt vet mera. Och svaret är ofta att det nog var mycket lite, men det som stannade i hjärtat var en stark tittarupplevelse.

Det här är ju bara min egen iakttagelse, men vem som helst kan pröva själv.

T&M: Hurdana förändringar skulle välkomnas i naturdokumentärerna?

K: I naturdokumentärer ser vi sällan beskrivningar av exempelvis ålderdom eller sjukdom, parasiter som väcker motvilja eller alltför intima parningsscener. Ofta fokuserar de på naturens livskraft, tillväxt och reproduktion eller visuellt tilltalande fenomen. Å andra sidan skulle jag kanske inte själv heller vilja se en naturdokumentär om sjukdomar eller problem med åldrande hos djur.

Hur man producerar underhållande men faktabaserade berättelser om naturen för en publik som är medveten om miljökrisen, är en mycket aktuell och intressant fråga. Människans roll i naturdokumentärernas narrativ är säkert ett fenomen som håller på att förändras.

Tanken om tydliga kedjor av orsak och verkan som ingår i berättelseformen behöver också skakas om. Berättelsen i en naturdokumentär kan till exempel vara byggd kring vad ett stort kattrovdjur strävar efter. Slutresultatet är att det når sitt mål, fångar en gasell och matar sina ungar. Så här anpassar sig naturen efter dess strävanden. En sådan för en individ tydlig kausalitet kan emellertid i naturmiljön återspeglas på väldigt många olika, även oanade, sätt. Om vi byter perspektiv till en berättelse om en gasell, en asätare, en tarmparasit eller växtlighet i samma situation förstår vi att en uppfattning som enbart baserar sig på kattrovdjurets perspektiv är en enorm förenkling.

Å andra sidan är det bra att minnas att en traditionell naturdokumentärs förtjänst ligger i att den når en stor publik, och då kan också mindre nyanser och brott i det vedertagna berättandet leda till stora förändringar.

Översatt från finska till svenska av Eva Wahlström.

Kristiina Koskinen: Ett transparent naturbegrepp – perspektiv inom den ekokritiska filmforskningen på berättarstilen i naturdokumentärer. Lapplands universitet, 2022.

Nature documentaries record culture

Interviewee: Kristiina Koskinen, Doctor of Arts. Koskinen's dissertation examines the conceptions of nature in TV nature documentaries and how those conceptions are formed.

Interviewers: Chief Curator Tiina Rauhala and Artist Majja Tammi, Doctor of Arts.

T: The artwork *Hulda & Lilli* plays with the theme of nature documentary. What is a nature documentary?

K: On one hand, nature documentary is an established genre that has even been parodied, but it tends to elude a fixed definition. For many people in Finland, the qualifications for a high-quality nature documentary are most probably defined by the nature documentary series *Avara luonto*, which has been aired regularly since the 1980s.

My research is based on Anglo-American research literature, according to which the salient features of a classical or traditional nature documentary include, for example, visually striking footage, a dramatic plot, focus on charismatic megafauna, and the absence of politics, history and humans. In this context, charismatic megafauna refers to large wild animals onto which it is easy to project emotions and anthropomorphic features.

T&M: What are the consequences of choosing individual animals as the focus of a nature documentary?

K: Audiovisual narration inevitably shapes the portrayal of nature. Often narrativity in nature documentaries also produces protagonist-like central characters whose agency is used in crafting meaningful chains of events to please the audience. In my own research I demonstrate how a forest in a nature documentary becomes a passive cinematic stage for individual animals.

Questions have been raised on whether the narrative-driven nature documentary is a suitable format for portraying nature at all, or whether this kind of narrativity is in fact misleading. If one considers a flock of birds, where no one individual starts or stops the swarming, and there is no specific beginning or end point on a timeline, the nature of that agency is very different from a setting that focuses on the story of an individual.

T&M: Why are nature documentaries so popular and score millions of viewers? Does it have to do with the overt absence of politics, or the fact that nature documentaries are relatively cushioned: they do not show gory details or the suffering of animals?

K: That is a very good question. There is actually very little empirical research on how nature documentaries affect viewers. There are many different theories on the matter, however, and some of them are well-grounded.

One often-proposed explanation for the appeal of nature documentaries is the presentation of nature untouched by humans. This is an established tradition: the foremother of nature documentaries is considered to be the Walt Disney Productions series *True-Life Adventures*, which aired in the 1950s and 1960s. It has been said that the cinematographers were given clear instructions that there were not to be any humans or signs of human activity visible in the footage.

This insight still captures something essential. Wild and untouched nature is appealing to us, even though it scarcely exists anymore. Combine this with a typical nature documentary narrative which frames the documentary medium as a window into the real world, and the result is a compelling armchair adventure into untamed nature.

Also the escapism and visual splendor delivered by nature documentaries have been suggested as a reason for their appeal to mass audiences.

Considering the argument that nature documentaries are relatively cushioned in not showing the animals suffering, it bears recalling the context in which

people in Finland are used to watching nature documentaries: Saturday nights with the family. Few of us would be willing to gather with the whole family in front of the TV set to suffer and cry.

T&M: What about the information in nature documentaries?

K: This is also an important aspect. As a rule, nature documentaries do make good on their promise of delivering information about nature. What we might overlook, instead, is the fact that we are watching a cultural work, built over several years by top professionals in the field of audiovisual arts, that often features skilfully crafted and clear emotional railroading.

T: How to make the cultural aspects of nature documentaries more understandable to the audiences?

K: I think this artwork (*Hulda & Lilli*) is a great opening gambit on this question. Do we consider nature documentaries to be recordings of a reality that exists somewhere outside of culture, or do we consider them a cultural product or image of how we would like to see or experience nature? Another good question could be, what do nature documentaries show us about ourselves.

T: What are nature documentaries attempting to record?

K: This question brings us back to the question of what nature documentaries are. Are they cultural products made by humans, in which we are trying to tell other humans a story about a concept that we call “nature”, or should we consider nature documentaries as something that allows us to document something that is outside of culture altogether.

My framework is shaped by theoretical discussions on documentary films, where for a long time the focus was on recording reality, and then shifted to the crisis of reality, how reality is very relative, depends on the point of view, and how positioning within a hierarchy of power affects our understanding of what is “real” or “reality”. However, discussions on portrayals of nature often make me feel like those theoretical discussions never happened at all, and

the notion that nature documentaries are simply a recording of nature still prevails.

My point of view is that when we are watching a nature documentary, we are at the same time watching a recording of our own culture.

M: Do you think the crisis of reality is on its way for nature documentaries, or has it already begun?

K: In a way it probably is already on; I think the depth of the environmental crisis has already shaken and stirred the essence of the nature documentary as a cultural product. On the other hand, it is a different question entirely whether nature documentaries should make a difference concerning the environmental crisis, and if so, in what scale. If we consider nature documentaries products that are created for entertainment purposes, what exactly is their role in environmental politics? I think that is a very good question.

M: Could we also assume the point of view that nature documentaries motivate us to protect nature?

K: Stirring emotional responses and empathy is definitely important. In my discussions on nature documentaries with different people, many have emphasized how their love of nature has largely been kindled by nature documentaries. If we give people a stack of scientific facts on nature, it is unlikely to stir a love for nature in most of them. Mass audiences do not find that kind of material appealing. Cinematic material and skilfully crafted audiovisual narratives, on the other hand, can create strong emotional responses and make people care about nature.

After I have seen a nature documentary that wowed me, I have played this game of closing my eyes and asking myself, 'What new facts did I learn?'. Usually the answer to this question is 'very few', but what stays with me in my heart is that impressive experience. Of course this is just my own perception, but everyone can try it for themselves.

T&M: What kind of changes would be welcome in nature documentaries?

K: Nature documentaries rarely feature, for example, portrayals of old age or sickness, nasty parasites or very intimate mating scenes. Mostly the focus is on the vitality of nature, growth and new generations, or visually appealing phenomena. On the other hand, I myself might not be too keen on watching a nature documentary on the ailments of disease or old age in animals either.

The production of entertaining but documentary-style narrative material on nature for an audience that is aware of the environmental crisis is a topical and interesting question. The role of humans in the narratives of nature documentaries is definitely a phenomenon that is currently changing.

Also the notion of straightforward chains of causation inherent in the narrative format could use a good shakedown. For example, the narrative of a nature documentary can focus on the endeavors of a big cat, where the climax is the animal achieving its goal of catching a gazelle to feed its young. Thus the documentary portrays nature molding to accommodate the big cat's endeavors. However, this kind of causality that seems straightforward from an individual point of view can reverberate in the natural environment in myriad, sometimes unexpected ways. If we shift the narrative into the point of view of a gazelle, a scavenger, intestinal parasites, or plant life, we begin to understand that considering only the big cat's point of view is a gross simplification.

It also bears remembering, however, that the advantage of traditional nature documentaries is their ability to reach mass audiences. This can allow a possibility for even small nuances and breaks from the established narrative to give birth to large-scale changes.

Translated from Finnish to English by Kataja Varisvaara.

Kristiina Koskinen: Transparent concept of nature – ecocinematic perspectives on narration in wildlife documentaries. University of Lapland, 2022.

Empatiakone / Empatimaskin / Empathy Machine

maaliskuu/mars/March 31 –
elokuu/augusti/August 27, 2023

SUOMEN
VALO
KUVA
TAITEEN
MUSEO

FINLANDS
FOTO
GRAFISKA
MUSEUM

THE
FINNISH
MUSEUM
OF
PHOTO
GRAPHY

**Palautathan tämän vihkon. /
Vänligen returnera denna broschyr. /
Please return this leaflet.**